

International Science Group

ISG-KONF.COM

XI

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE
"INTEGRATION OF SCIENCE AS A MECHANISM OF
EFFECTIVE DEVELOPMENT"**

Helsinki, Finland

November 28 - December 01, 2023

ISBN 979-8-89238-623-4

DOI 10.46299/ISG.2023.2.11

INTEGRATION OF SCIENCE AS A MECHANISM OF EFFECTIVE DEVELOPMENT

Proceedings of the XI International Scientific and Practical Conference

Helsinki, Finland
November 28 - December 01, 2023

UDC 01.1

The 11th International scientific and practical conference “Integration of science as a mechanism of effective development” (November 28 - December 01, 2023) Helsinki, Finland. International Science Group. 2023. 475 p.

ISBN – 979-8-89238-623-4

DOI – 10.46299/ISG.2023.2.11

EDITORIAL BOARD

<u>Pluzhnik Elena</u>	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law, Associate Professor
<u>Liudmyla Polyvana</u>	Department of Accounting and Auditing Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko, Ukraine
<u>Mushenyk Iryna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines, Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
<u>Prudka Liudmyla</u>	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
<u>Marchenko Dmytro</u>	PhD, Associate Professor, Lecturer, Deputy Dean on Academic Affairs Faculty of Engineering and Energy
<u>Harchenko Roman</u>	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.
<u>Belei Svitlana</u>	Ph.D., Associate Professor, Department of Economics and Security of Enterprise
<u>Lidiya Parashchuk</u>	PhD in specialty 05.17.11 "Technology of refractory non-metallic materials"
<u>Levon Mariia</u>	Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Scientific direction - morphology of the human digestive system
<u>Hubal Halyna Mykolaiivna</u>	Ph.D. in Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor

TABLE OF CONTENTS

ADVERTISING		
1.	Сушкова О.М. ЕВОЛЮЦІЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ В РЕКЛАМІ	14
ARCHITECTURE, CONSTRUCTION		
2.	Задорожнікова І.В. БУДІВЕЛЬНІ МАТЕРІАЛИ ТА КОНСТРУКЦІЇ ДЛЯ ЗВЕДЕННЯ ЗАХИСНИХ СПОРУД	17
3.	Отношевна Л., Кульбашевський В. ВИДИ ВЕНТИЛЯЦІЇ, ЇХ ПРИЗНАЧЕННЯ І СКЛАД	20
ART HISTORY		
4.	Оспанова А.М., Аубакирова А.Г. ЖАҒАНДЫҚ АРТ- НАРЫҚ: БАҒЫТТАРЫ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ	24
5.	Різаєва Г.Є. ПУЛЕНК – АПОЛЛІНЕР: ПІСНІ ВІЙНИ	29
BIOLOGY		
6.	Григор'єва В.С. ЗАКОНОМІРНОСТІ ВПЛИВУ МІКРО- І НАНОПЛАСТИКУ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ ТВАРИН	32
ECONOMY		
7.	Bershadskyi A. РОЛЬ ТА ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ З АВТОМАТИЗАЦІЇ РОБОТИ З КЛІЄНТАМИ	36
8.	Mustafayev M.E. FUNDAMENTALS OF THE MODEL OF EMPLOYEE WELL-BEING IN THE CONDITIONS OF DIGITIZATION	45
9.	Єфремов А.О., Бойко Л.О. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ	53

10.	Гусенко О.С., Бомчак Ю.В. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ДИНАМІКИ ЕКСПОРТУ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР УКРАЇНИ В УМОВАХ УСКЛАДНЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ	60
11.	Підвисоцька О.В. АНАЛІЗ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	68
12.	Шепітко Т.В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ЩОДО ПІДТВЕРДЖЕННЯ РОЗМІРУ ШКОДИ (ЗБИТКІВ), ЗАПОДІЯНОЇ НЕЗАКОННОЮ ПОРУБКОЮ ДЕРЕВ У МЕЖАХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ, ЛІСОВИХ ЗОНАХ	71
GEOLOGY		
13.	Чернобук О.І., Ішков В.В., Козар М.А., Дрешпак О.С., Чечель П.О. ПРО ЗВ'ЯЗОК МІЖ ВМІСТАМИ ГЕРМАНІЮ ТА ВАНАДІЮ У ВУГІЛЬНОМУ ПЛАСТІ С8Н ШАХТИ "БЛАГОДАТНА"	74
JOURNALISM		
14.	Dudka Y. SOCIAL-ECONOMIC TRANSFORMATIONS AND MEDIA LITERACY IN UKRAINE	97
JURISPRUDENCE		
15.	Івасько С.О. ЮВЕНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД	99
16.	Борисова Ю.В. ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ЗАВДАНОЇ ВНАСЛІДОК ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РФ	104
17.	Каніщев Г.Ю. МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	108
18.	Кохтюк В.А., Устинова І.П. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ BLOCKCHAIN У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ	114

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Єфремов Арсен Олександрович,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Херсонський державний аграрно-економічний університет

Бойко Людмила Олександрівна,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, обліку та фінансів
Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Кропивницький, Україна

Актуальність дослідження полягає у необхідності зрозуміти, яким чином інтелектуальний капітал впливає на конкурентоспроможність підприємств, як ним ефективно управляти, щоб досягти найбільш бажаного ефекту.

Як зазначає Кендюхов О., «інтелектуальний капітал – це здатність створювати вартість інтелектуальні ресурси підприємства, представлені людськими і машинними інтелектами, а також інтелектуальними продуктами, створеними самостійно або залученими як засоби створення нової вартості» [1].

У той же час, Стрижак О. зазначає, що інтелектуальний капітал – це «сукупність здібностей та знань, які мають економічну цінність і використовуються у виробничій системі, орієнтована на задоволення потреб суспільства з метою створення інноваційного потенціалу та одержання доходу» [2].

Інше визначення дає Вікіпедія: «інтелектуальний капітал – це вартість сукупності наявних у нього інтелектуальних активів, зокрема інтелектуальної власності, його природних і придбаних інтелектуальних здатностей й навичок, а також накопиченої ним бази знань і корисних відносин з іншими суб'єктами» [3].

На думку авторів дослідження, інтелектуальний капітал – це система, що створює економічну цінність через використання ресурсів, таких як людський і штучний інтелект, інтелектуальні продукти. Вона орієнтована на задоволення суспільних потреб, створення інновацій та отримання доходу, включаючи вартість інтелектуальних активів та накопичену базу знань.

Структура ж інтелектуального капіталу є предметом суперечок багатьох фахівців, але більшість з них сходяться на думці, що на рівні організації інтелектуальний капітал є сумою трьох ключових елементів (табл. 1).

Таблиця 1

Структура інтелектуального капіталу

Ключовий елемент	Визначення	Приклади
Людський	Індивідуальні здібності працівників підприємства, які не належать підприємству, проте є важливим елементом успішної діяльності працівника.	- Знання; - уміння; - цінності.
Структурний (організаційний)	Організаційні можливості підприємства відповідати вимогам ринку. Він є власністю підприємства та у деяких випадках може бути відносно самостійним об'єктом купівлі-продажу.	- Програмне забезпечення; - організаційна структура, культура праці; - база даних; - патенти; - продуктивний капітал.
Споживчий (клієнтський)	Система стійких зв'язків та відносин, що забезпечує ефективну взаємодію між клієнтами (споживачами) і персоналом підприємства. Головна мета формування такого капіталу – створення такої структури, яка дозволяє споживачу ефективно спілкуватися з персоналом підприємства.	- Ділова репутація; - система відносин зі споживачами; - система відносин з постачальниками; - бренди.

Джерело: складено авторами за [4, с. 109-110].

Для того, щоб правильно управляти інтелектуальним капіталом, необхідно правильно його оцінювати. Виділяють чотири групи методів оцінки інтелектуального капіталу (табл. 2)

Таблиця 2

Класифікація методів оцінки інтелектуального капіталу

Класифікація	Сутність	Методи
Методи прямої оцінки інтелектуального капіталу (DICM)	Оцінка вартості нематеріальних активів спочатку визначається шляхом визначення складових. Після виявлення цих компонентів їх можна безпосередньо оцінити,	- Технологічний брокер (аудит в ІС) - Облік і аудит людських ресурсів (HRCA) - Цитування зважених патентів - Метод інклюзивної оцінки

	окремо, або як агрегований коефіцієнт.	- Облік майбутнього (AFRF) - Моніторинг нематеріальних активів - Формування загальної вартості
Методи ринкової капіталізації (MCM)	Розрахунок різниці між компаніями, ринкова капіталізація та власний капітал акціонерів як вартість його ІС.	- Вимірювання інвесторами ринкової вартості - Коефіцієнт Тобіна - Невидимий баланс - Фінансові методи вимірювання інтелектуального капіталу
Методи рентабельності активів (ROA)	Визначається середній прибуток компаній до оподаткування, поділений на середні матеріальні активи. Результатом є рентабельність інвестицій компанії, яку порівнюють із середньогалузевим значенням.	- Розрахунок вартості - Економічна додана вартість - Дохід з капіталу знань - Коефіцієнт доданої цінності від інтелектуального капіталу (VAIC)
Методи збалансованих показників (SC)	Ідентифікують різні компоненти інтелектуального капіталу з генерованими результатами, наведеними у табличній формі або у графічному форматі.	- Збалансована система показників - Навігатор Скандії - Індекс інтелектуального капіталу - Бізнес IQ - Керівництво Meritum - Оцінка активів знань

Джерело: складено авторами за [5, с.182-183].

Конкурентоспроможність підприємства – це здатність підприємства створювати, виробляти і продавати товари та послуги, цінові й нецінові якості яких привабливіші, ніж аналогічної продукції конкурентів [6-9].

Інтелектуальний капітал визначається як сукупність невидимих активів компанії, які забезпечують конкурентну перевагу. Як вже зазначалося, основними складовими інтелектуального капіталу є знання, інтелектуальна власність,

людський капітал та інші інноваційні ресурси. Тому, інтелектуальний капітал має вирішальне значення для конкурентоспроможності компанії з наступних причин:

- Інтелектуальний капітал є джерелом інноваційних ідей та технологій. Компанії, які володіють ним, здатні швидше реагувати на зміни ринкових умов і впроваджувати нові продукти та послуги.

- Людський капітал є важливою складовою інтелектуального капіталу. Компанії з висококваліфікованими та креативними працівниками є більш конкурентоспроможними, швидше адаптуються та впроваджують інновації.

- Інтелектуальний капітал також включає в себе репутацію або бренд компанії. Сильні бренди та репутація можуть приваблювати клієнтів, інвесторів і таланти.

- Інтелектуальна власність, така як патенти та авторські права, надає компаніям ексклюзивні права на використання певних технологій та ідей і може захистити їхню унікальність від конкурентів.

- Компанії з гарно-розвиненим інтелектуальним капіталом здатні залучати та утримувати висококваліфікованих фахівців, що сприяє інноваціям та конкурентоспроможності.

Таким чином, належне управління інтелектуальним капіталом може стати ключовим фактором отримання конкурентних переваг на ринку. Однак варто пам'ятати, що там де переваги – завжди поруч йдуть і недоліки. На жаль, є деякі аспекти, які можуть недосконалими для досягнення конкурентних переваг, зокрема:

- Оцінка інтелектуального капіталу є суб'єктивною і варіюється від людини до людини. Оцінка знань та інтелектуальної власності є складною і може недооцінювати або переоцінювати реальну вартість такого активу.

- Інтелектуальний капітал важко об'єктивно виміряти. Як наслідок, не існує чіткого, стандартизованого способу вимірювання інтелектуального капіталу, що ускладнює порівняння між підприємствами.

- Знання та інтелектуальна власність можуть застарівати через швидкі зміни в технологіях та ринкових умовах. Те, що було цінним сьогодні, може виявитися нікчемним завтра.

- Інтелектуальний капітал може залишатися не ефективним, якщо він погано інтегрований у стратегічні бізнес-процес та цілі компанії.

- Зберігання та управління інтелектуальним капіталом вимагає значних витрат на інформаційні технології, навчання персоналу та інші ресурси.

То ж, загалом, всі ці фактори можуть призвести до того, що підприємства не зможуть досягти конкурентних переваг, які вони очікують від свого наявного інтелектуального капіталу. Ефективне управління та оцінка інтелектуального капіталу вимагає ретельного аналізу, постійного вдосконалення та врахування змін у корпоративному середовищі.

У сучасному ринковому середовищі господарювання розробка ефективної системи управління інтелектуальним капіталом є ключовим питанням для управління бізнесом. Ця система управління має три основні складові: управління знаннями, управління людським капіталом та організаційна культура. Від

функціонування цих компонентів залежить ефективність системи та конкурентоспроможність підприємства в цілому.

Система управління знаннями передбачає управління базою знань і технологією, яка її реалізує. Вона спрямована на зберігання, документування та раціональне використання знань. Цей елемент створює і систематизує пам'ять організації.

Управління людським капіталом – це запас здоров'я, знань, навичок, досвіду, мотивації, продуктивності, психологічних, культурних, ідеологічних і соціальних характеристик людських ресурсів компанії, які використовуються для досягнення вищих результатів у діяльності компанії.

Створення організаційної культури сприяє дифузії, поширенню та оновленню знань на підприємствах [10].

Основними завданнями механізму управління інтелектуальним капіталом є забезпечення його розвитку та ефективного використання. Тому, цілі механізму управління інтелектуальним капіталом полягають у наступному:

- забезпечити ефективне функціонування інтелектуального капіталу;
- раціональне використання кожного виду інтелектуального капіталу;
- формування системи управління інтелектуальним капіталом підприємств та адаптація її до внутрішньої та зовнішньої ситуації;
- формування нормативно-правової бази управління інтелектуальним капіталом;
- демонстрація прийняття управлінських рішень;
- розподіл відповідальності між суб'єктами управління.

Функції управління інтелектуальним капіталом реалізуються шляхом застосування відповідних методів управління. Так, існує три основні групи методів управління, що застосовуються до управління інтелектуальним капіталом:

- організаційні – чітка організація роботи всіх елементів інтелектуального капіталу;
- економічні – ґрунтується на базових економічних законах і принципах;
- соціально-економічні – враховуються соціально-психологічне розмаїття елементів управління.

Механізм управління інтелектуальним капіталом повинен забезпечувати раціональне поєднання відповідних методів управління. Організаційно-економічний механізм управління інтелектуальним капіталом як система повинен мати структуру, яка визначає стійкі зв'язки і відносини всередині неї та основні напрями управлінського впливу, гарантуючи тим самим цілісність механізму та його тотожність самому собі.

То ж, щоб ефективно досягти управління інтелектуальним капіталом, необхідно дотримуватися таких рекомендацій:

- варто розробити систему та чіткі метрики для вимірювання ефективності кожного елементу інтелектуального капіталу, щоб ефективно управляти та взаємодіяти знаннями, людським капіталом та організаційною структурою;

- необхідно створити можливість для спільного навчання та обміну досвідом серед співробітників шляхом побудови правильної організаційної культури, яка підтримуватиме та заохочуватиме інновації та поширення знань;
- використовувати сучасні технології для створення централізованої бази знань;
- необхідно розвивати програми для навчання та розвитку персоналу, зокрема створенням системи заохочення для максимального збереження мотивації серед співробітників;
- необхідно працювати над створенням чітких політик та стандартів для управління інтелектуальним капіталом;
- варто розподіляти відповідальність між різними суб'єктами управління, забезпечуючи чіткі лінії відповідальності повноважень;
- необхідно регулярно оцінювати та адаптувати стратегії управління інтелектуальним капіталом через зміни у корпоративному або зовнішньому середовищі.

Як висновок, варто зазначити, що інтелектуальний капітал – це система, що створює економічну цінність через використання ресурсів, таких як людський і штучний інтелект [11], інтелектуальні продукти. Вона орієнтована на задоволення суспільних потреб, створення інновацій та отримання доходу, включаючи вартість інтелектуальних активів та накопичену базу знань. Щоб досягти максимальної конкурентоспроможності за рахунок використання інтелектуального капіталу, необхідно впровадити ефективний механізм управління цим важливим ресурсом та не забувати підтримувати його шляхом створення можливості для спільного навчання та обміну досвідом серед співробітників шляхом побудови правильної організаційної культури, яка підтримуватиме та заохочуватиме інновації та поширення знань; розвитку програми для навчання та розвитку персоналу, зокрема створенням системи заохочення для максимального збереження мотивації серед співробітників.

Список літератури

1. Кендюхов О. Організаційно-економічний механізм управління інтелектуальним капіталом підприємства: автореф. дис. ... докт. екон. Наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (переробна промисловість)» / О. Кендюхов. – Донецьк, 2007. – С. 31
2. Стрижак О. Формування інтелектуального капіталу підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.06.01 «Економіка, організація та управління підприємствами» / О. Стрижак. – Х., 2004. – С. 23
3. Інтелектуальний капітал. *Вікіпедія*. URL: <http://surl.li/ajoto> (дата звернення: 21.11.2023)
4. Єпіфанова І. Ю., Гладка Д. О. Сутність і складові інтелектуального капіталу підприємства : *Вісник Хмельницького національного університету*. №4, Том 1, 2020 (284). С. 108-112. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/?p=3407> (дата звернення: 22.11.2023)

5. Матвієнко А., Ситник Н. Сучасні методи оцінки інтелектуального капіталу організації : *мат. міжн. наук.-практ. конф. «Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи»*. 2020. С. 182-183. URL: <http://surl.li/nmlxz> (дата звернення: 22.11.2023)
6. Конкурентоспроможність підприємства. *Вікіпедія*. URL: <http://surl.li/nlksl> (дата звернення: 23.11.2023)
7. Бойко В. О. Діагностика бізнес-середовища та стратегії підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.04. Миколаїв, 2014. 22 с.
8. Бойко В. О., Бойко Л. О. Сучасні підходи до визначення поняття «конкурентоспроможність аграрних підприємств». *Фінансовий простір*. 2019. № 3(35). С. 23–31. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.3\(35\).2019.190153](https://doi.org/10.18371/fp.3(35).2019.190153)
9. Бойко, В. О. (2020). Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності аграрних підприємств. *The X th International scientific and practical conference «Trends in the development of modern scientific thought» November 23-26, 2020 Vancouver, Canada.* 10, 108. URL: https://books.google.com.ua/books?hl=ru&lr=&id=NwgLEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA108&ots=1WRaAJS9Dx&sig=xH537NIKpw03_akF4R9oLiXsK3o&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
10. Глушенкова А. А., Надос В. В. Управління інтелектуальним капіталом підприємства. «Економіка. Менеджмент. Бізнес» №2 (32), 2020. С. 21-25. URL: <http://surl.li/nmlyi> (дата звернення: 24.11.2023)
11. Єфремов А. О., Бойко Л. О. Вплив розвитку штучного інтелекту та автоматизації на зайнятість та ринок праці. Наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку: збірник тез наукових праць XIV Міжнародної наукової конференції (Прага, Чехія, «28» вересня 2023 року) / ГО «Міжнародний науковий центр розвитку науки та технологій», 2023. С. 8-11. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16994240828002.pdf#page=9>